

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

24 februarie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Nicolae Gordilă,
Judecători Iurie Diaconu, Elena Covalenco, Liliana Catan,
Ion Guzun,

a judecat, în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar declarat de procuror împotriva sentinței Judecătoriei Hîncești din 03 aprilie 2014 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 octombrie 2014, în privința inculpatului

Brînză Marc Vasiliu, născut la 24 mai 1967 în s. Trebujeni, r-nul Orhei, locuitor al or. Hîncești, str. I. Creangă 130, cetățean al R. Moldova, condamnat anterior:

1) prin sentința Judecătoriei Bălți din 11 decembrie 1997, în baza art. 88 p. 6), 7), 102 alin. 5, 39 Cod penal (1961), la 20 de ani închisoare.

Conform încheierii Judecătoriei Bender din 10 august 2011, a fost liberat condiționat de pedeapsă înainte de termen cu 4 ani, 5 luni și 9 zile.

Termenul de examinare a cauzei
în instanța de fond: 29 iunie 2012 – 03 aprilie 2014,
în instanța de apel: 30 aprilie – 23 octombrie 2014,
în instanța de recurs: 29 decembrie 2014 – 24 februarie 2015.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Hîncești din 03 aprilie 2014, Brînză Marc a fost achitat de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute de art. 27, 145 alin. (2) lit. a) Cod penal, deoarece fapta nu a fost săvârșită de inculpat.

Procesul penal în privința lui Brînză M. pe art. 155 Cod penal a fost încetat, în legătură cu împăcarea părților.

Acțiunea civilă înaintată de Raiu Angela a fost respinsă.

2. În fapt, instanța de fond a constatat că Brînză M. este învinuit că în noaptea de 23 spre 24 decembrie 2011, aproximativ orele 02:00, a pătruns în gospodăria Angelei Raiu, din str. Serghei Lazo 53, or. Hîncești, unde, în baza relațiilor reciproce ostile, cu scopul omorului intenționat, i-a aplicat ultimei o lovitură cu un cuțit în regiunea spatelui, cauzându-i, conform expertizei medico-legale, sub omoplatul stîng excoriație orizontală cu crustă, mai sus de nivelul cutan, capetele dreptunghiulare, care a fost produsă de un corp tăietor-înțepător, posibil și cuțit, ce se califică ca vătămări corporale ușoare. Însă, fiind surprins de rudele părții vătămate, adică din cauze independente de voința făptuitorului, fapta nu și-a produs efectul.

Tot el, la 20 octombrie 2012, orele 19:00, aflîndu-se în str. Ion Creangă nr. 89a, or. Hîncești, fiind în stare de ebrietate, în urma relațiilor reciproc ostile, folosind un cuțit și o verigă metalică, pe care le ținea în mîini, intenționat l-a amenințat verbal și prin gesturi cu omorul pe G. Cojocar. Recepționînd mesajul verbal al lui Brînză M. și văzînd că acesta gesticulează în adresa sa cu un cuțit și o verigă metalică, adică cu niște obiecte destinate sau special adaptate cauzării de vătămări corporale periculoase pentru viață, în mod instantaneu lui G. Cojocar i-au apărut temeri privind viața sa și în așa fel a conștientizat existența pericolului real de a fi realizată amenințarea cu omor din partea inculpatului.

Instanța a reținut că inculpatul nu a recunoscut vina privind tentativa omorului părții vătămate A. Raiu și a declarat că în noaptea de 23 spre 24 decembrie 2011 s-a aflat acasă. Este o răz bunare că să s-a adresat la poliție cînd a fost jefuit, la începutul lunii decembrie 2011, de către o grupă de romi, printre care se afla și partea vătămată.

Partea vătămată Raiu A. a declarat că în jurul orelor 23:00 a ieșit afară, l-a observat pe inculpatul care a lovit-o în spate, sub coastă din partea inimii. A striga și din casă au ieșit tatăl său și nepoțelul. A fost lovită cu cuțitul pe care inculpatul îl ținea sub mîneacă și cu el se îndrepta cînd spre nepotul său, cînd spre tatăl său, pe care l-a atins cu cuțitul la cot. Tatăl avea un băț în care se sprijinea și cu acesta se apăra. La țipete a ieșit fiica și mama sa, care au chemat salvarea. Nepotul A. Harcomeț l-a recunoscut pe inculpat. A doua zi, nepotul s-a dus împreună cu inspectorul de sector și i-a arătat unde locuiește inculpatul.

Martorul P. Raiu a declarat că în jurul orelor 01:00 a ieșit afară și l-a văzut pe inculpat, din mîneca cărui se vedea numai vîrfurile cuțitului. A ieșit fiica sa, A. Raiu, și l-a întrebat ce caută la ei. În acel moment inculpatul a lovit-o cu cuțitul și a ieșit pe poartă. El l-a lovit pe inculpat cu bățul peste picioare după ce acesta a lovit-o cu cuțitul pe fiică.

Martorul A. Harcomeț a declarat că în jurul orelor 24:00-01:00, mătușa sa A. Raiu a ieșit afară, apoi a răcnit în gura mare. El împreună cu bunelul său la fel au ieșit afară. La-u văzut pe inculpat, iar în mîna acestuia a observat un cuțit, mînerul îl ținea sub mîneacă. Bunelul l-a lovit cu bățul peste picioare, însă acesta i-a aruncat bățul. Mătușa a început a striga că sîngerează de subraț. A fost chemată salvarea și poliția, iar inculpatul a ieșit din ogradă. Ultimul a lovit-o pe mătușă cu cuțitul, a încercat să-l lovească și pe bunelul.

Instanța a indicat că învinuirea încriminată inculpatului pe art. 27, 145 alin. (2) lit. a) Cod penal, nu și-a găsit confirmarea, deoarece s-au constatat contradicții esențiale între declarațiile părții vătămate A. Raiu, martorii A. Harcomeț, V. Moraru și P. Raiu.

Astfel, A. Raiu a declarat că ea prima a ieșit afară, în jurul orelor 23:00 și în acest timp a fost lovită cu cuțitul de inculpat, martorul P. Raiu a declarat că mai întâi el a ieșit afară, apoi fiica A. Raiu care a fost lovită cu cuțitul în jurul orelor 01:00. Martorul V. Moraru, polițistul de sector, a declarat că acțiunile au avut loc în jurul orelor 03:00-04:00 dimineața. Martorul P. Raiu a declarat că nepotul A. Harcomeț i-a spus că au lucrat împreună cu inculpatul, martorul V. Moraru a confirmat acest fapt, însă A. Harcomeț a negat acest fapt. Tot el a declarat că mai întâi a ieșit afară mătușa, apoi el cu bunelul.

3. Procurorul a declarat apel, solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 27, 145 alin. (2) lit. a), 85 alin. (1) Cod penal la 16 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis.

Apelantul a invocat că au fost administrate probe concludente, pertinente și utile că inculpatul a întreprins acțiuni în vederea omorului lui A. Raiu, dar nefinalizate din motive independente de voința lui.

Partea vătămată a declarat clar că, fără să spună ceva, inculpatul i-a aplicat o lovitură cu cuțitul în regiunea spatelui, ea a chemat ajutor și în rezultat afară au ieșit nepotul A. Harcomeț cu tatăl P. Raiu. Ultimul a strigat și i-a aplicat inculpatului câteva lovituri cu bastonul peste picioare, însă și el a fost lovit de inculpat și a căzut jos.

Martorii P. Raiu și A. Harcomeț au făcut declarații analogice.

Martorul V. Moraru a declarat că în luna decembrie 2011, în orele de după amiază, a fost telefonat de inculpat, care i-a comunicat că la casino a fost bătut de niște persoane de origine romă. Deplasându-se la fața locului, a observat că inculpatul o caută pe o doamnă care i-a făcut probleme, însă nu a găsit-o, spunându-i că se va clarifica cu ea. Ulterior, fiind în grupul operativ, a primit un apel că partea vătămată a fost înjunghiată de un bărbat necunoscut. Ajungând la fața locului, nepotul victimei, A. Harcomeț, i-a comunicat că a recunoscut atacantul, arătându-i unde locuiește, indicând la domiciliul inculpatului.

Vina inculpatului este demonstrată și prin:

procesul-verbal de cercetare la fața locului, în gospodăria lui A. Raiu, cu anexele foto tabel, din 24.12.2011;

procesul-verbal de cercetare la fața locului cu anexele foto tabel, din 24.12.2011, din gospodăria lui A. Ivanov;

procesul-verbal de recunoaștere a persoanei din 24.12.2011, cu anexa foto tabel;

procesul-verbal de ridicare și examinare a hainelor victimei din 24.12.2011, cu anexa foto tabel;

procesul-verbal de ridicare și examinare a CD discului cu înregistrarea video din 31.01.2012, cu anexa foto tabel;

procesul-verbal de examinare a obiectului (copii actelor din încheierea R-II);

raportul de expertiză medico-legală nr.43 D din 20.02.2012, în privința părții vătămate A. Raiu;

procesul-verbal de confruntare efectuat între partea vătămată A. Raiu și învinuitul M. Brînza din 10.04.2012;

procesul-verbal de confruntare efectuat între martorul M. Raiu și învinuitul M. Brînza din 10.04.2012.

Astfel, instanța nemotivat a pus la bază doar declarațiile inculpatului și anumite contradicții, neesențiale, în declarațiile părții vătămate și a martorilor A. Harcomeț, P. Raiu, referitor la ora comiterii infracțiunii, și la faptul cine a ieșit primul din casă. Reieșind din specificul cauzei și caracteristicii participanților, partea vătămată și majoritatea martorilor fiind de origine romă, ce nu posedă cunoștințe sau studii, nici cel puțin elementare, sunt normale și admisibile divergențele indicate, care nicidecum nu urmau a fi interpretate în favoarea nevinovăției inculpatului.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 octombrie 2014, apelul a fost respins ca nefondat.

Instanța de apel a reținut că urmărirea penală și judecata în fond s-au desfășurat cu respectarea procedurii prevăzute de lege.

Starea de fapt și de drept constatată de prima instanță concordă cu circumstanțele stabilite și probele administrate, relevate în cuprinsul sentinței.

Inculpatul, a respins învinuirea și versiunea lui nu este combătută prin probe prezentate de partea învinuirii.

Totodată, sentința cuprinde descrierea circumstanțelor cauzei constatate de instanța de judecată și enunțarea temeiurilor pentru achitarea inculpatului, cu indicarea motivelor pentru care instanța respinge probele aduse în sprijinul acuzării.

În cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările, care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de apel, o curte de apel poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (*Hotărârea CEDO Garcia Ruis c. Spaniei, Helle c. Finlandei*).

5. Procurorul a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a invocat că pe parcursul cercetării judecătorești au fost prezentate instanței suficiente probe, prin intermediul cărora a fost confirmată vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, și anume:

declarațiile părții vătămate A. Raiu, a martorilor A. Harcomeț și P. Raiu;

procesul-verbal de cercetare la fața locului cu anexele foto tabel, din 24.12.2011 din gospodăria A. Raiu;

procesul-verbal de cercetare la fața locului cu anexele foto tabel, din 24.12.2011 din gospodăria lui A. Ivanov;

procesul-verbal de recunoaștere a persoanei din 24.12.2011, cu anexa foto tabel;

procesul-verbal de ridicare și examinare a hainelor victimei din 24.12.2011, cu anexa foto-tabel;

procesul-verbal de ridicare și examinare a CD discului cu înregistrarea video din 31.01.2012, cu anexa foto tabel;

procesul-verbal de examinare a obiectului (copii actelor din încheierea R-II);
raportul de expertiză medico-legală nr.43 D din 20.02.2012 în privința părții vătămate A. Raiu;

procesul-verbal de confruntare efectuat între partea vătămată A. Raiu și învinuitul M. Brînza din 10.04.2012;

procesul-verbal de confruntare efectuat între martorul M. Raiu și învinuitul M. Brînza din 10.04.2012.

Instanța de apel și-a motivat hotărîrea recurgînd la efectuarea aprecierii juridice extensive unipersonale a suportului probator și nu a mizat pe cele administrate în ansamblu, examinarea cărora urma a fi efectuată de regulă sub toate aspectele complet și obiectiv.

Totodată, instanța nu a ținut cont și de alte probe directe și indirecte prezentate de acuzatorul în susținerea vinovăției inculpatului.

Astfel, în ședința instanței de apel acuzatorul de stat a prezentat materialele ce țin de examinarea plîngerii inculpatului precum că a fost agresat de către persoane de origine romă, inclusiv arătînd la partea vătămată A. Raiu și martorul A. Harcomeț, și că aceștia se răzbună pe el. Or, potrivit celor anexate, plîngerea inculpatului a fost examinată de către organul de poliție și nu este indicat că anume A. Raiu sau A. Harcomeț au fost cei care l-au agresat. Mai mult, ulterior inculpatul și-a retras plîngerea motivînd că s-a împăcat cu persoanele care l-au agresat.

La fel, instanța urma să țină cont și de personalitatea inculpatului, care a fost anterior judecat pentru fapte analogice, dar și de epizodul în care el l-a amenințat cu moartea pe G. Cojocar, folosind cuțitul și verigă metalică.

În drept, recursul este bazat pe art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală - instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

6. Judecînd recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul cînd instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, cînd hotărîrea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

În primul rînd, conform art. 101 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Instanța de judecată este obligată să motiveze în hotărîre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate. În

corespondere cu art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 385 alin. (1) pct. 1) și 2) Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunile dacă a avut loc fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul, dacă această faptă a fost săvârșită de inculpat. Potrivit art. 394 alin. (3) pct. 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de achitare trebuie să cuprindă indicarea motivelor pentru care instanța respinge probele aduse în sprijinul acuzării. Nu se admite introducerea în sentința de achitare a unor formulări ce ar pune la îndoială nevinovăția celui achitat.

În pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului sentinței, instanța de fond:

a) nu a cercetat și apreciat în genere probele scrise administrate pe caz, în special raportul de expertiză medico legală din 20.02.2012 din care rezultă că partea vătămată, fiind îmbrăcată în 5 veste și o scurtă groasă de iarnă, în rezultatul lovirii cu cuțitul a fost totuși lezată la nivelul spațiului intercostal 7, reproduse la pct. **3** și **5** din decizie, nu a apreciat separat fiecare probă prezentată de acuzator din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele de fapt și de drept incriminate inculpatului în rechizitoriu;

b) constatând că sunt divergențe în declarațiile părții vătămate și a martorilor nu le-a înlăturat în nici un fel, nu a indicat care din acestea le-a admis și care le-a respins, nu a menționat motivele pentru care a respins probele acuzării, mai cu seamă declarațiile incriminatorii ale martorilor oculari (*v. 1, f.d. 125, v. 2, f.d. 234, pct. 2 din decizie*).

Astfel, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile legale și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

În al doilea rînd, potrivit art. 414 alin. (1) și (5), 417 alin. (1) pct. 8), 419 Cod de procedură penală și a jurisprudenței naționale, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sînt dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări, dacă probele corect au fost apreciate în ansamblu, prin prisma cumulului de dovezi anexate la dosar. Chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel sunt dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărîrea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei. Rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. Nepronunțarea instanței de apel asupra tuturor motivelor invocate echivalează cu nerezolvarea fondului apelului și, în acest caz, decizia urmează a fi casată, cu rejudecarea cauzei în apel, așa cum cere art. 435 Cod de procedură penală, întrucît o asemenea eroare judiciară nu poate fi corectată

în instanța de recurs. Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Însă, instanța de apel nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, potrivit descriptivului deciziei contestate, menținând o sentință ilegală și neîntemeiată:

a) nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond, le-a repetat întocmai și nu a desființat sentința, cu rejudecarea cauzei potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță;

b) nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate în apelul declarat de procuror, inclusiv cele reproduse în pct. 3 din prezenta decizie, nu a apreciat în genere probele scrise administrate pe caz, reproduse la pct. 3 și 5 din decizie, nu a apreciat separat fiecare probă prezentată de acuzator, inclusiv cele suplimentare prezentate de procuror în ședința instanței de apel, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele de fapt și de drept incriminate inculpatului în rechizitoriu, nu a înlăturat în nici un fel pretensele divergențe în declarațiile părții vătămate și a martorilor, nu a indicat care din acestea le-a admis și care le-a respins, nu a menționat motivele pentru care a respins probele acuzării, mai cu seamă declarațiile incriminatorii ale martorilor oculari (v. 3, f.d. 47, pct. 3-5 din decizie).

Este de menționat că jurisprudența la care face trimitere instanța de apel, că: „o curte de apel poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță” nu o absolvă de obligația, expres prevăzută în normele de drept nominalizate supra, de a se pronunța asupra tuturor motivelor invocate în apel și de a rejudeca cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, dacă prima instanță nu a judecat fondul cauzei (pct. 4 din decizie).

Circumstanțele expuse atestă în mod lucid că ambele instanțe nu a judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul procurorului, că recursul ordinar este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului declarat, casării totale a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlătore erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de procuror, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 octombrie 2014, în privința inculpatului Brînza Marc Vasilii și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 17 martie 2015.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Liliana Catan

Ion Guzun